

BURGERCONVENTIE IN HET VLAAMS PARLEMENT 26 SEPTEMBER 2009

THEMA:

**KLIMAATBELEID & KLIMAATTOP
VAN DE VERENIGDE NATIES**

**midden december 2009,
in Kopenhagen (COP 15)**

Instituut Samenleving & Technologie

DEELNEMER IN HET MONDIALE WORLDWIDEVIEWS-INITIATIEF

INHOUDSTAFEL

Inleiding

1. Het WWViews-project
2. De methode van de burgerconventie
3. Resultaten van de burgerconventie van 26 september in het Vlaams Parlement
 - 3.1. Eerste themasessie: klimaatverandering en de gevolgen daarvan
 - Vraag 1.1 In hoeverre was u bekend met?
 - Vraag 1.2 In hoeverre bent u bezorgd om?
 - 3.2. Tweede themasessie: langetermijndoelen en urgentie
 - Vraag 2.1 Hoe dringend?
 - Vraag 2.2 Prioriteit?
 - Vraag 2.3 Doelstelling 2°C
 - Vraag 2.4 Sancties?
 - 3.3. Derde themasessie: omgaan met de uitstoot van broeikasgassen
 - Vraag 3.1 Kortetermijndoelstelling industrielanden
 - Vraag 3.2 Kortetermijndoelstelling tussengroep
 - Vraag 3.3 Kortetermijndoelstelling ontwikkelingslanden
 - 3.4. Vierde themasessie: economische aspecten van technologische aanpassing
 - Vraag 4.1 Hoge prijs fossiele brandstoffen
 - Vraag 4.2 Wereldwijd financieel systeem
 - Vraag 4.3 Welke landen verplicht financieren?
 - 3.5. Aanbevelingssessie
 - Aanbeveling 1
 - Aanbeveling 2
 - Aanbeveling 3
 - .../...
 - Aanbeveling
4. Op weg naar Kopenhagen
5. Dankwoord

Bijlagen:

- Bijlage 1: Programma van de burgerconventie in het Vlaams Parlement
Bijlage 2: Lijst van deelnemende landen
Bijlage 3: Contacten en links

Inleiding

Iedereen zal moeten leven met de gevolgen van de klimaatverandering. Maar niemand, ook niet de onderhandelaars op klimaatonderhandelingen van de V.N., die plaatsvinden in december 2009, in Kopenhagen (COP15) of de media, heeft tot nog toe de kans gehad de goed geïnformeerde en weloverwogen standpunten te vernemen van gewone burgers. Die informatie is van vitaal belang, wil COP15 gedragen maatregelen nemen met het oog op ons wereldwijde algemeen belang.

Wereldwijde burgerraadpleging over klimaatbeleid

Op 26 september 2009 lanceert World Wide Views (WWViews) een wereldwijde raadpleging over de aanpak van de klimaatverandering. Het Instituut Samenleving en Technologie (IST) in het Vlaams Parlement is de deelnemende organisatie in ons land.

WWViews stelt burgers uit 39 landen verspreid over de wereld in de gelegenheid om hun standpunt mede te delen omtrent de klimaatonderhandelingen (COP15). De voornaamste doelstelling van WWViews is om een ruime groep van burgers van overal in de wereld de kans te geven om invloed uit te oefenen op dit klimaatbeleid.

Een overkoepelende doelstelling is ook om een baanbrekend precedent te scheppen, door te laten zien dat politieke besluitvormingsprocessen op wereldschaal aan kwaliteit winnen, door ook gewone burgers hun bijdrage te laten leveren.

WWViews zal op die manier sociale kennis genereren waaraan dringend behoefte bestaat en die op geen andere manier toegankelijk is.

WWViews vormt een van de meest ambitieuze, vernieuwende en verstrekkende projecten die in samenhang met COP15 worden opgezet.

1. Het WorldWideViews-project

WWViews is gestructureerd als een globale alliantie van individuen en instellingen, waaronder overheidsorganisaties, ngo's en universiteiten. Leden van de alliantie die 'Nationaal Partner' worden bereiden nationale WWViews-raadplegingen voor. Andere leden houden zich bezig met de media of met fondsenwerving, communiceren de resultaten naar de beleidsmakers of fungeren als ambassadeurs van het project.

Er doen 44 groepen mee in 39 landen, waaronder enkele machtige spelers in het beleid rond klimaatopwarming, zoals China, India, Rusland, Indonesië, de Verenigde Staten en de Europese landen die dicht staan bij het COP15-proces, maar ook zwaargewichten uit alle continenten.

Op één en dezelfde dag, 26 september 2009, twee maanden vóór de COP15-klimaatop, organiseren de WWViews-partners hun nationale

raadplegingen. Bij elk daarvan zijn een honderdtal gewone burgers betrokken, zodanig gekozen dat ze zoveel mogelijk de demografische diversiteit van hun regio's weerspiegelen. Ze komen samen om door middel van een gestructureerde dialoog een antwoord te formuleren op een uniforme lijst van vragen. De 4.400 deelnemende burgers buigen zich over kwesties die centraal staan in de onderhandelingen op COP15.

De deelnemers stemmen over vragen en aanbevelingen voor prioritaire actie op drie thematische terreinen: doelstellingen van het klimaatbeleid, delen van de lasten en mechanismen voor een klimaatbeleid (quotasysteem, aanpassingsmaatregelen, technologieoverdracht, enz.). WWViews zal de resultaten van de raadplegingen onmiddellijk wereldwijd publiceren en verspreiden via het web en zodoende de hele dag door voor spanning, opwinding en mediabelangstelling zorgen.

2. De methode van de burgerconventie

Deze participatieve methode is aangewezen voor het betrekken van burgers bij concrete politieke besluitvormingsprocessen. De burgerraadplegingen beginnen met het aanreiken van evenwichtig informatiemateriaal. Wetenschappelijke experts, politieke beslissingnemers, een waaier aan andere betrokkenen en internationale focusgroepen van burgers leverden een bijdrage tot het formuleren van de vragen en het samenstellen van de infopakketten, die centraal opgemaakt werden en omgezet in de verschillende lokale talen.

Honderd Vlamingen werden gerekruteerd op aselechte wijze, met een zo groot mogelijke spreiding van leeftijd (25% jonger dan 29 jaar, 39% tussen 30 en 49 jaar, 36% 50-plussers), van geslacht (57 mannen, 43 vrouwen), en van opleidingsniveau (nagenoeg even veel diploma's lager, middelbaar en hoger onderwijs).

De resultaten van WWViews zullen de morele en politieke meningen weerspiegelen van een demografisch divers staal van burgers van over de hele aardbol en een goed beeld geven van hun voorkeuren en oplossingen.

We zien de resultaten dan ook als een vorm van politiek kapitaal, dat van grote waarde is voor de vele actoren in het beheer van de klimaatverandering, gaande van beleidsanalisten, over groepen van stakeholders, journalisten, tot delegatieleden op COP15 en andere politieke leiders.

Het is de tweede maal dat het Instituut Samenleving en Technologie (IST) een burgerconventie organiseert in het Vlaams Parlement (zie website <http://www.samenlevingentechnologie.be/ists/nl/pdf/extra/slotconclusiesburgerconventie.pdf> in de rubriek actuele projecten Auto en gezondheid)

3. Resultaten van de burgerconventie in het Vlaams Parlement:

Hieronder volgen de resultaten van de stemmingen over de standaardvragen (multiple choice).

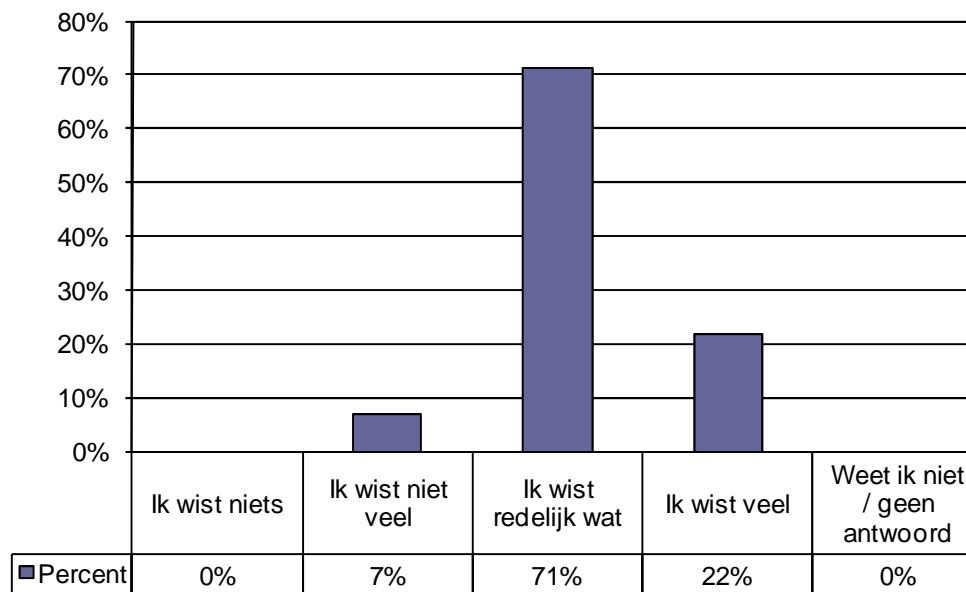
De vragen zijn gegroepeerd in vier hoofdthema's uit het agenda van de klimaatop. Stemmingen zijn steeds voorbereid met een video-introductie en een gestructureerde en geleide tafeldiscussie, begeleid door een professionele facilitator.

3.1. Eerste themasessie: klimaatverandering en de gevolgen daarvan

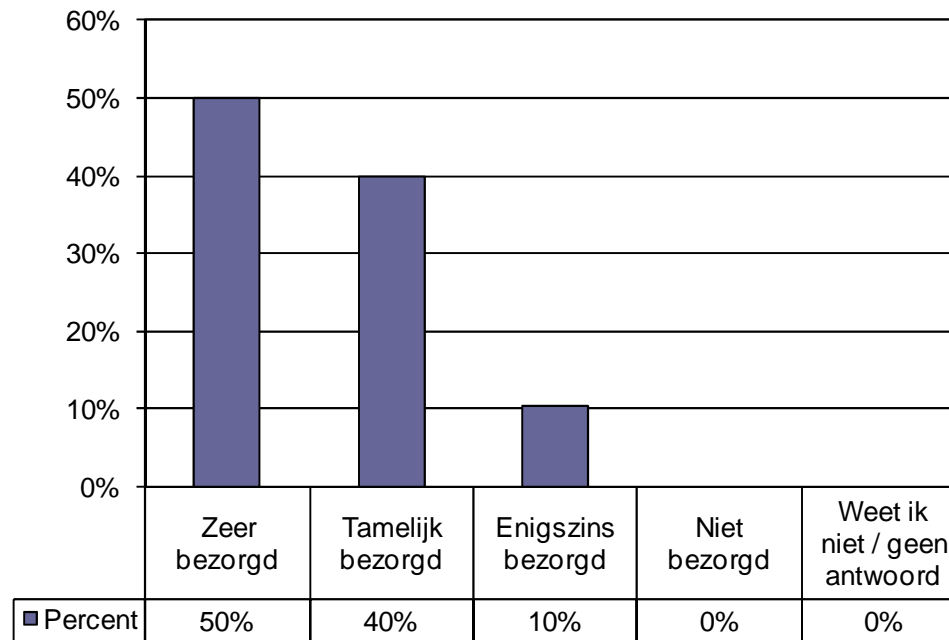
Verschillende mensen hebben verschillende meningen, kennis en zorgen met betrekking tot klimaatverandering. Waar denkt u aan bij klimaatverandering?

Wat kan of zal klimaatverandering betekenen voor uw samenleving, uw kinderen en de volgende generaties, in positieve of negatieve zin?
(Vragen 1.1 en 1.2)

Vraag 1.1 : In hoeverre was u bekend met klimaatverandering en de gevolgen daarvan voordat u met WWViews meedeed?

Vraag 1.2 In hoeverre bent u bezorgd over klimaatverandering, nu u kennis hebt genomen van verschillende inzichten in de klimaatverandering en de gevolgen daarvan?

3.2. Tweede themasessie:

langetermijndoelen en urgentie

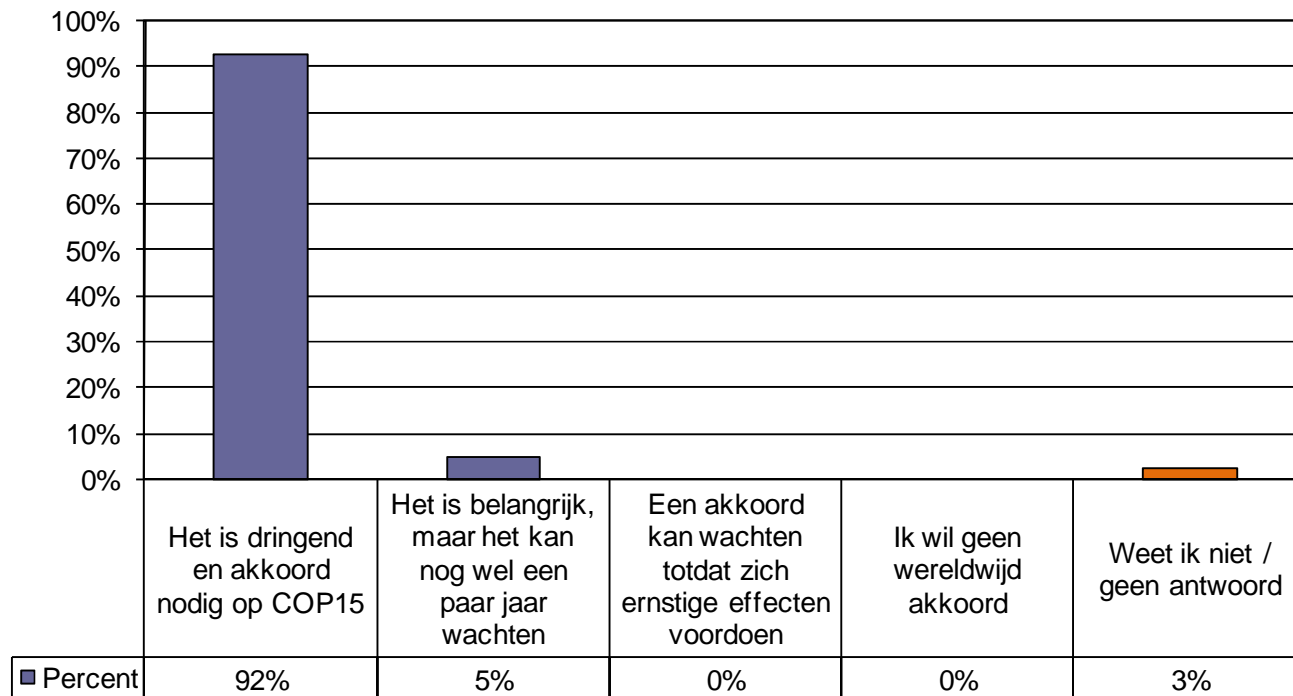
Om wereldwijd tot overeenstemming te komen, is het van wezenlijk belang dat we samen kijken hoe snel er maatregelen moeten worden genomen, dat we tot een gezamenlijke visie komen en dat we bepalen hoe hoog onze toezeggingen moeten zijn. Wij vroegen de deelnemers te discussiëren over de vragen of en wanneer er een klimaatakkoord moet worden gesloten, of hun/ons land daaraan mee zou moeten doen, naar welke temperatuurverandering op lange termijn gestreefd moet worden, en hoe hard de toezeggingen zouden moeten zijn.

Het is niet zeker dat COP15, de klimaatop in december 2009, tot een nieuw klimaatakkoord zal leiden. (Vragen 2.1 en 2.2)

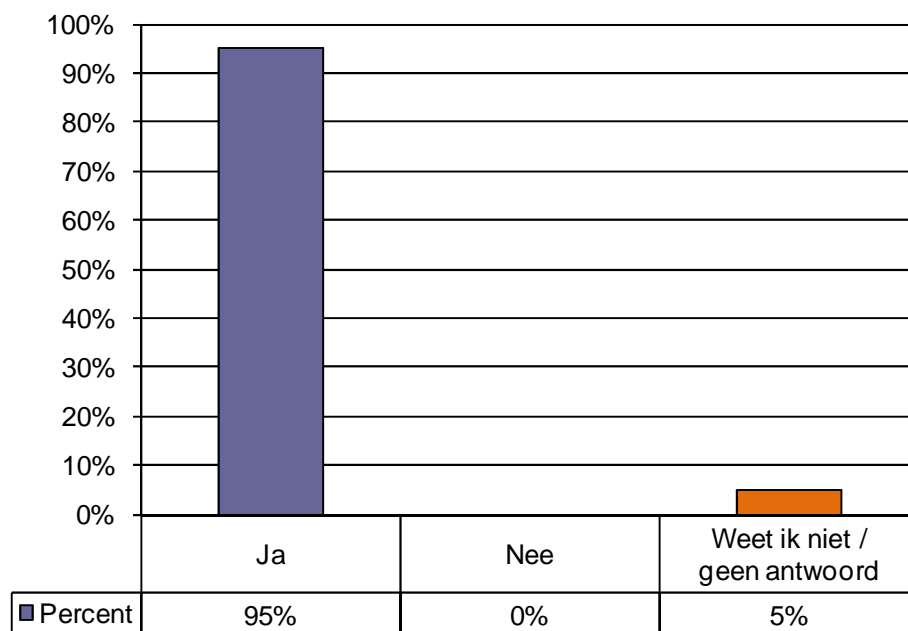
De huidige temperatuur ligt 0,8°C boven het zogenoemde pre-industriële niveau. Het meest genoemde langetermijndoel bestaat erin de stijging van de opwarming van de aarde te beperken tot 2°C boven het pre-industriële niveau. (Vraag 2.3)

Er werd over gediscussieerd of er economische gevolgen (sancties) moeten zijn voor landen die hun toezeggingen in het kader van een nieuw klimaatakkoord niet nakomen, en hoe streng de opgelegde sancties moeten zijn. (Vraag 2.4)

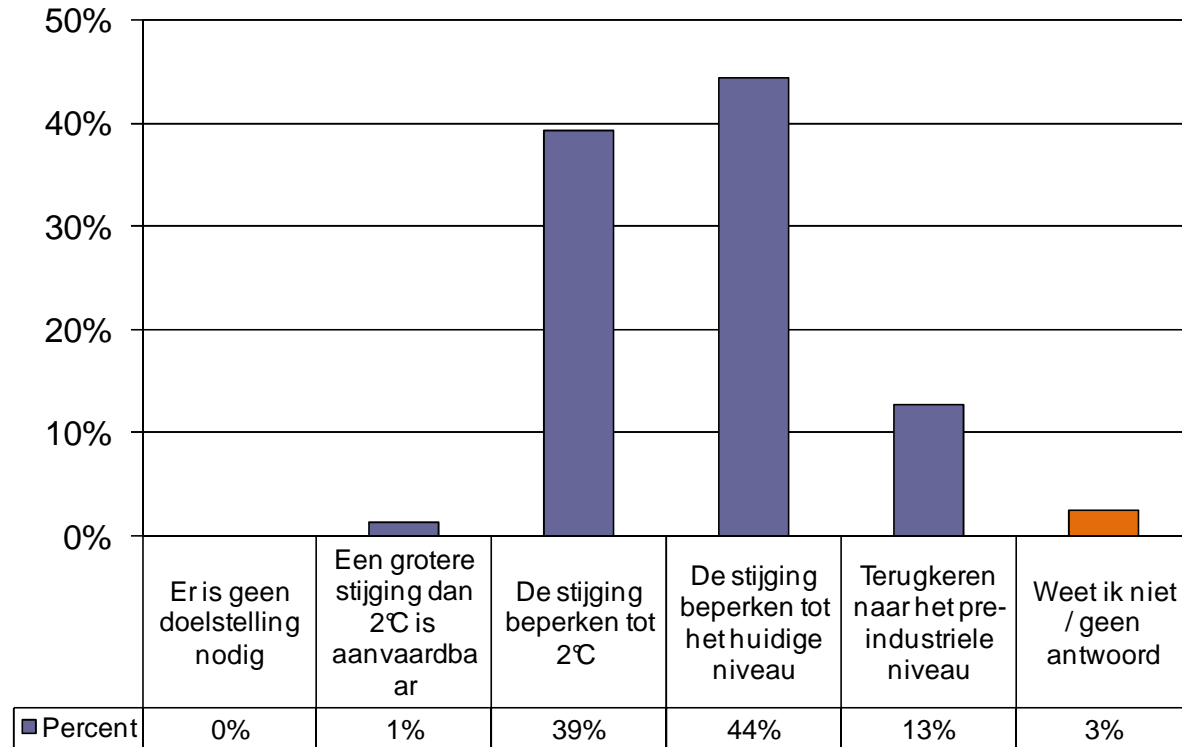
Vraag 2.1 Hoe dringend is het volgens u dat er een wereldwijd klimaatakkoord komt?

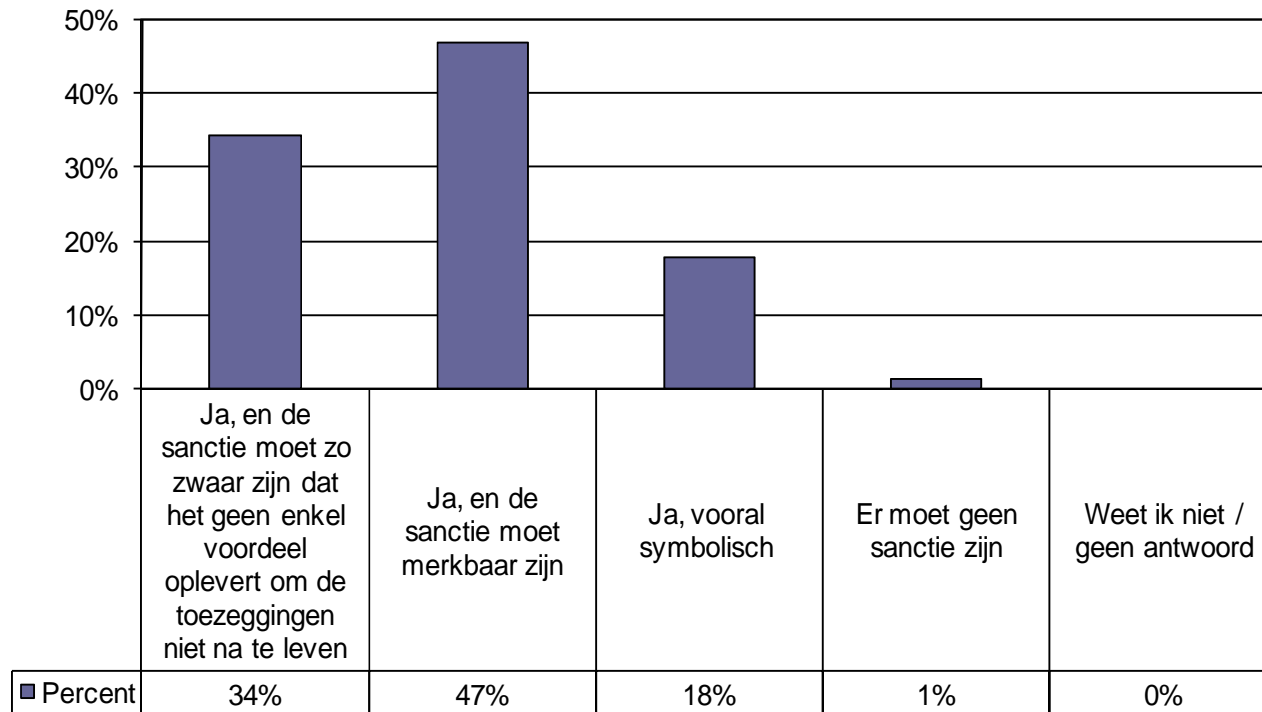
Vraag 2.2 Als er tijdens de COP15-top een nieuw klimaatakkoord tot stand komt, moeten de politici uit uw land dan een hoge prioriteit geven aan de ondertekening daarvan?

Vraag 2.3 Wat moet de doelstelling voor de lange termijn zijn als het gaat om het tegengaan van de temperatuurstijging?

Vraag 2.4 Moeten er sancties worden opgelegd aan landen die hun toezeggingen in verband met een nieuw klimaatakkoord niet nakomen?

3.3. Derde themasessie: omgaan met de uitstoot van broeikasgassen

Er wordt veel gediscussieerd over de vraag hoezeer de afzonderlijke landen hun uitstoot van broeikasgassen moeten verminderen (reductie). Een besluit over concrete uitstootcijfers ligt politiek heel gevoelig. Sommigen vinden de economische kosten van hoge reductiedoelstellingen een bezwaar. Anderen denken dat de totale economie er uiteindelijk van zal profiteren.

In dit gedeelte vroegen wij de burgers naar hun mening over emissiedoelstellingen voor drie soorten landen: Annex-1-landen (zoals gedefinieerd in het klimaatverdrag); niet-annex-1-landen met een aanzienlijk economisch inkomen en/of hoge emissies en ontwikkelingslanden met een laag inkomen.

Annex-1-landen:

Op basis van berekeningen van het IPCC over hoe de opwarming van de aarde kan worden beperkt tot 2°C, is voorgesteld dat de annex-1-landen op korte termijn streven naar een vermindering van de uitstoot met 25-40% in 2020 (in vergelijking met hun uitstoot in 1990).

(Tot de Annex-1-landen behoren onder meer de VS, Japan, Australië en Oekraïne).(Vraag 3.1)

Landen met een aanzienlijk economisch inkomen en/of hoge emissies:

Sommige landen die niet tot de Annex-1-landen behoren hebben een aanzienlijk economisch inkomen en/of hoge emissies. In het klimaatverdrag worden zij beschouwd als ontwikkelingslanden, maar er wordt over gediscussieerd of deze landen in een nieuw klimaatakkoord zwaardere verplichtingen moeten krijgen dan ontwikkelingslanden met een lager inkomen. Deze verplichtingen zouden zo een afspiegeling kunnen zijn van hun economische inkomen en hun emissieniveaus.

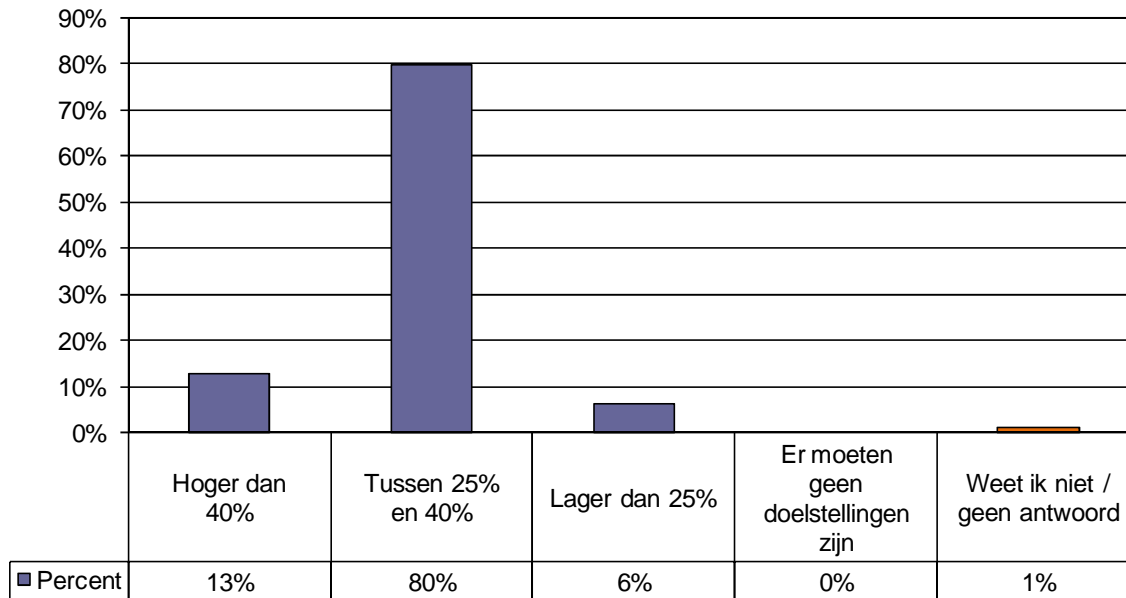
(Tot deze categorie landen behoren onder meer Brazilië, China, India, Indonesië, Mexico, Saoedi-Arabië en Zuid-Afrika.) (Vraag 3.2).

Veel **ontwikkelingslanden met een laag inkomen** hebben dringend behoefte aan economische ontwikkeling. Maar als dat gebeurt op basis van fossiele brandstoffen, kan dat aanzienlijk bijdragen tot de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen.

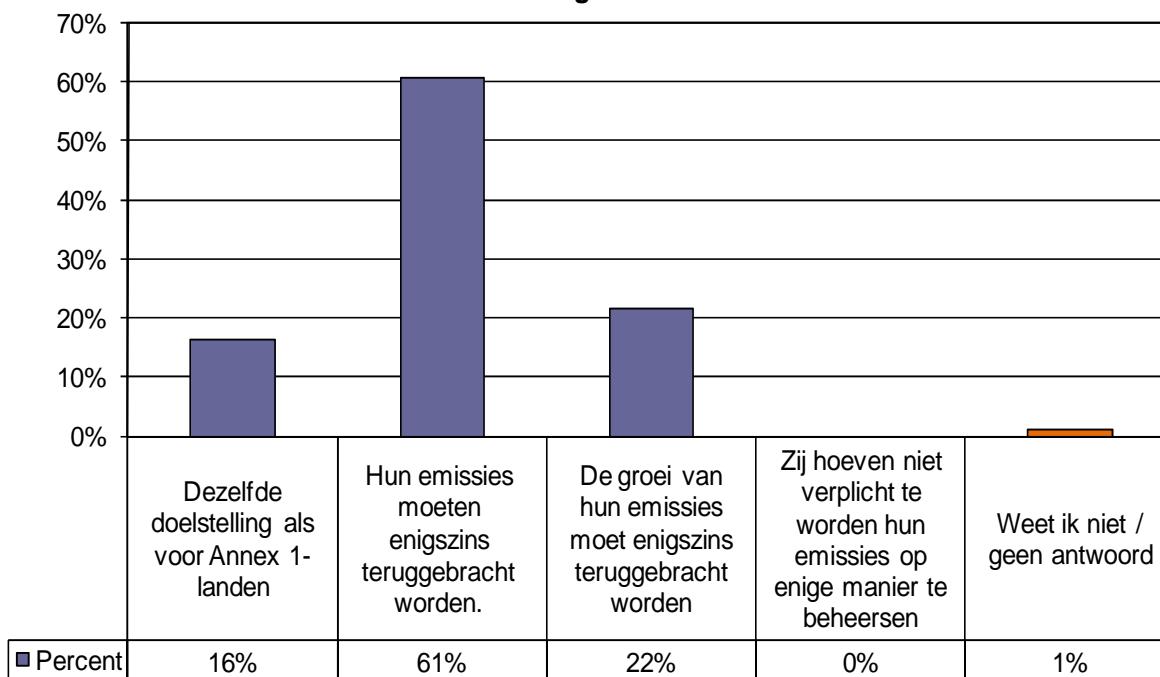
(Tot deze categorie landen behoren onder meer de Malediven, Mali, Bolivia en de Filippijnen).

(Vraag 3.3)

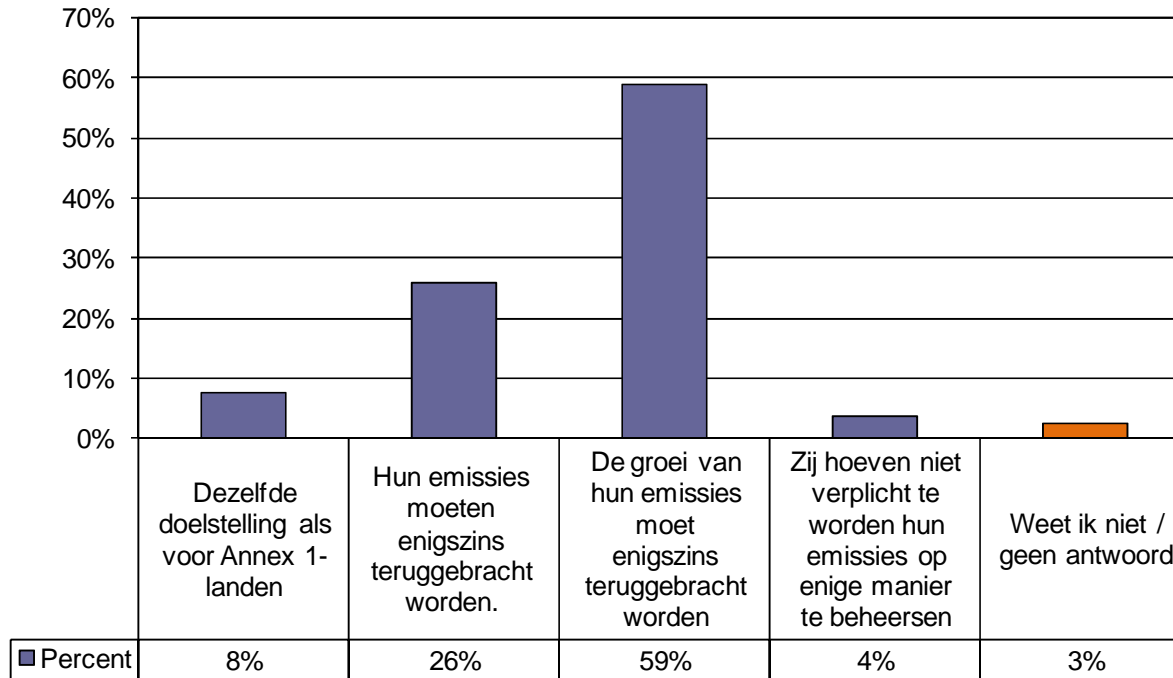
Vraag 3.1 Hoe hoog moet deze korte termijn doelstelling (2020) voor de Annex 1-landen inzake de uitstoot van broeikasgassen volgens u zijn?

Vraag 3.2 Wat moet volgens u de kortetermijndoelstelling zijn voor niet-Annex 1-landen met een aanzienlijk economisch inkomen en/of hoge emissies?

Vraag 3.3 Wat moet volgens u de kortetermijndoelstelling zijn voor ontwikkelingslanden met een laag inkomen?

3.4. Vierde themasessie: economische aspecten van technologie en aanpassing

In dit gedeelte gingen de burgers de discussie aan over twee afzonderlijke kwesties, die echter nauw met elkaar in verband staan.

Ten eerste werd hen gevraagd te bespreken of de prijzen van fossiele brandstoffen verhoogd moeten worden, om de ontwikkeling en introductie van nieuwe energietechnologieën met een lagere uitstoot van broeikasgassen te stimuleren.

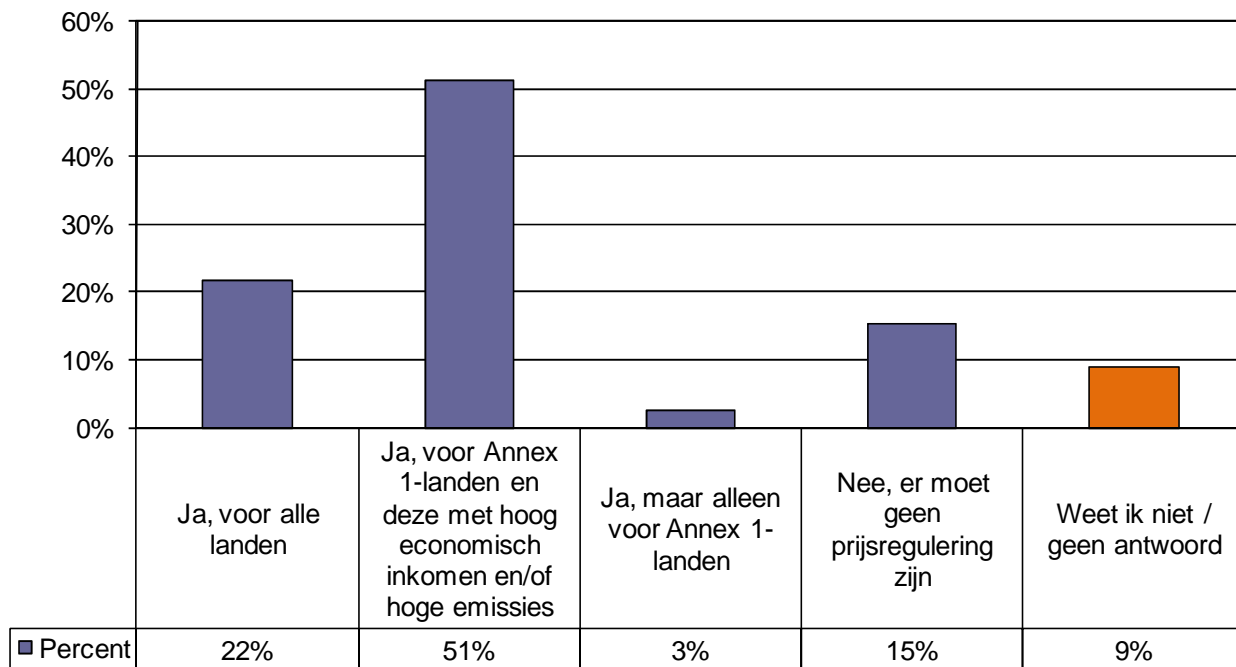
Ten tweede gingen ze ook na of en hoe er financiële middelen moeten komen om de ontwikkelingslanden te helpen zich aan de klimaatveranderingen aan te passen en hun CO₂-uitstoot te beperken.

Een lage prijs voor fossiele brandstoffen maakt bijvoorbeeld het transport en de productie van consumptiegoederen goedkoop. Maar het bemoeilijkt de introductie van nieuwe energietechnologieën die minder broeikasgassen uitstoten. Desgewenst kunnen de prijzen van fossiele brandstoffen op verschillende manieren verhoogd worden (bijvoorbeeld via belastingen en de handel in koolstof). (Vraag 4.1)

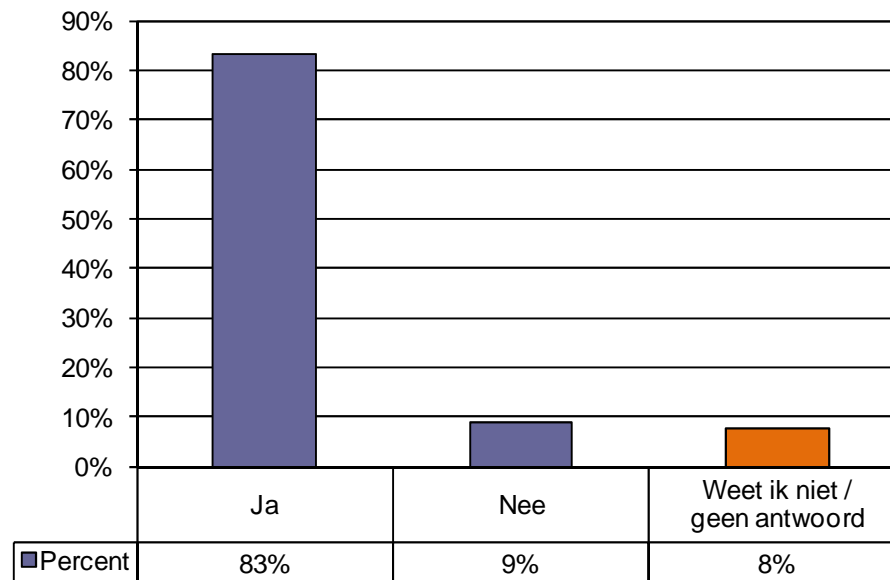
Er kan een of ander wereldwijd systeem worden opgezet om aan de financiële middelen te komen, om ontwikkelingslanden te helpen zich aan te passen aan een veranderd klimaat en hun energiesystemen om te zetten. Een dergelijk systeem zou bijvoorbeeld kunnen werken met wereldwijde milieubelastingen op het gebruik van fossiele brandstoffen en internationaal transport. Landen zouden verder een vast percentage van hun nationaal inkomen kunnen betalen. En er is ook al een belasting op internationale geldtransacties voorgesteld. (Vraag 4.2)

Er is wel eens geopperd dat geïndustrialiseerde landen de middelen moeten opbrengen die ontwikkelingslanden nodig hebben om zich aan te passen aan klimaatveranderingen en hun energiesystemen om te zetten. Een ander voorstel is dat alle landen (behalve de minst ontwikkelde landen) moeten betalen, maar dat daarbij rekening wordt gehouden met zaken als emissies, economisch inkomen en de grootte van de bevolking. De financiering zou ook vrijwillig kunnen blijven. (Vraag 4.3)

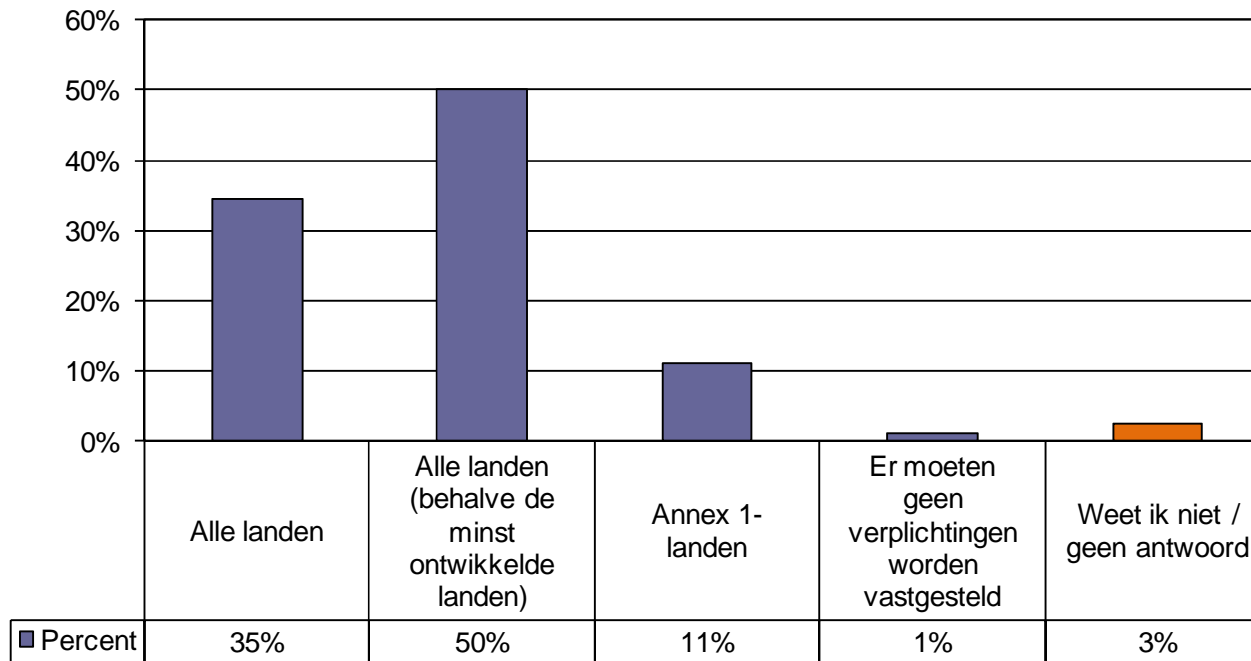
Vraag 4.1 Moet de prijs van fossiele brandstoffen verhoogd worden?

Vraag 4.2 Moet er een wereldwijd financieel systeem worden ingesteld om aan de financiële middelen te komen die de ontwikkelingslanden nodig hebben om de klimaatverandering te beperken (mitigatie) en zich eraan aan te passen (adaptatie)?

Vraag 4.3 Welke landen moeten in een nieuw klimaatakkoord verplicht worden te betalen?

Aanbevelingssessie

In deze sessie moest een antwoord komen op de volgende vraag:

Als u terugdenkt aan de vandaag besproken onderwerpen, wat is dan uw belangrijkste aanbeveling voor de COP15-onderhandelaars?

Deze vijfde discussieronde bestond uit verschillende delen. Ten eerste kwamen de deelnemers tot één aanbeveling per tafel. Daarna volgde een markt voor het verkennen van de voorstellen van de andere tafels en tenslotte een stemming om de prioriteit te bepalen (lijst van aanbevelingen en prioriteitenstemming)

TAFEL	AANBEVELING	SCORE
12	Stimulans duurzame consumptie Duurzame producten belasten we aan 6%. Onder duurzame producten verstaan we producten die een maximale levensduur hebben, energiezuinig zijn en waarvan de onderdelen volledig recycleerbaar zijn. Zo willen we de productie van duurzame goederen stimuleren.	29
2	“This Works” De VN stimuleert en beheert een verzameling van concrete acties die vandaag al een positief effect hebben op het klimaat. Zo ontstaat een ideeënbank die ons leert wat er wel werkt	25
5	Stop de emissiehandel Effectieve reductie van emissies in plaats van een recht op emissies voor alle landen. Investeren in minder uitstoot is de boodschap	25
10	Klimaatprojectenorganisatie De KPO zet projecten op om wereldwijd de CO2 te verlagen. Ze verzamelt alle aanwezige expertise en fondsen. Ze zet projecten op die ze van start tot einde begeleidt.	25

4	<p>Belonen, niet sanctioneren</p> <p>De klimaatverandering tegengaan, staat of valt met een deelname van ALLE landen. Om hen aan te moedigen het akkoord te ondertekenen en uit te voeren, bevelen wij een politiek van beloning in plaats van sanctie aan.</p>	20
1	<p>Invoeren van een globale wereldwijde milieuboekhouding</p> <p>In dit systeem worden emissies uniform gemeten en gerapporteerd. Elke emissierechtenboekhouding wordt toegespitst op het eindproduct: de vervuiling wordt dus geteld op de plek waar het initiatief/de verantwoordelijkheid ligt. Regels omtrent deze boekhouding worden internationaal opgelegd en gecontroleerd (bv. WTO)</p>	16
11	<p>Belonen als motor van energiezuiniger leven</p> <p>Op alle niveaus belonen als principe hanteren om inspanning ter vermindering van CO₂-uitstoot te honoreren. Belonen zien we heel breed: financiële steun, een label, een award of bijvoorbeeld steun bij onderwijsprojecten.</p>	16
8	<p>Responsabiliseren van de industrie</p> <p>De industrie wordt verplicht om enkel producten op de markt te brengen die aan strenge milieunormen voldoen. Het aanbod aan de consument moet ruim, milieuvriendelijk en betaalbaar zijn</p>	14
14	<p>Verkleinen van de ecologische voetafdruk</p> <p>Sensibiliseren over eigen verantwoordelijkheid wat betreft voeding en energieverbruik. Inzet op gratis openbaar vervoer, beperking van fossiele brandstoffen en gericht, gecoördineerd onderzoek en kennisdeling.</p>	14

9	GROENinvesteringsKLIMAAT De overheid moet zorgen dat het aantrekkelijk is voor particulieren, bedrijven en financiële instellingen om te investeren in de ontwikkeling van duurzame energiebronnen en energieprojecten	12
13	Urgente responsabilisering Door concrete acties ieder individu - op een manier die hem raakt -verantwoordelijk maken tot veranderen van bewustzijn en gewoonten: in reclameboodschappen, LPG stimuleren, media-actie, posters, gadgets, recycleren...	11
6	Responsabilisering De overheid informeert en sensibiliseert duidelijk en continu over wat er gebeurt rond acties omtrent het klimaat, en over wat nog kan gebeuren.	4
7	Klimaatminister voor effectieve informatieoverdracht Duidelijke en transparante communicatie door effectief mediagebruik om burgers te stimuleren tot gedragsverandering met aandacht voor eigen voordeel op korte en lange termijn	3

4. Op weg naar Kopenhagen

Op 26 september, na de overhandiging van het eindrapport van de dag, begint het WWViews project een tweede leven:

- Het resultaat is op 26 september meteen na elke stemming online toegankelijk op het intranet en kort erna publiek op het internet op www.wviews.org/results
- De media worden op 26 september, via een persmededeling, ingelicht over de resultaten
- Het eindrapport wordt officieel overhandigd aan het Vlaams Parlement
- Midden oktober vindt een persconferentie plaats met een confrontatie van de resultaten in Vlaanderen met die van de 38 andere landen, in aanwezigheid van Peter Wittoeck, hoofd van de Belgische delegatie op de klimaattop in Kopenhagen.
- Het resultaat wordt officieel doorgegeven aan de Belgische Delegatie
- Internationale perscampagne
- De resultaten worden ook bezorgd aan alle nationale delegaties van de 39 deelnemende landen, inzonderheid aan gastland Denemarken
- Een vierkoppige delegatie van het IST maakt deel uit van de officiële Belgische delegatie op de Klimaattop in december.

5. Woord van dank

Deze burgerconventie is het resultaat van een succesvol samenspel van velen. Onze dank gaat op de eerste plaats naar de honderd deelnemers aan de burgerconventie, evenals de vrijwilligers in stand by én naar iVOX, dat instond voor de deugdelijke en volgehouden rekrutering.

Wij danken ook Jan Peumans en Jean-Pascal van Ypersele, die met hun aanwezigheid het belang van deze conventie onderstreepten. Maar ook het team facilitatoren van Momentum-consult en Participant, de rapporteurs Resse en Johan, de beeldenmakers van Dann en Kadenza en de collega's van het IST verdienen onze erkentelijkheid. Niet te vergeten de onthaalmensen van het Parlement en van Momentum, de technici en zij die ons met drank en eten hebben voorzien op deze lange werkdag.

Bijlage 1: Programma van de burgerconventie Klimaat op 26 sept

	Onderdeel	Duur	Timing
1	Onthaal met ontbijttafel in het Vlaams Parlement, Hertogsstraat 6 te 1011 Brussel (De Schelp)	60	8:30 – 9:30
2	Verwelkoming door Robby Berloznik, directeur van het IST, introductie door Willy Weyns, projectleider, en Prof. Jean-Pascal van Ypersele, Ambassadeur van het WorldWideViews-project.	15	9:30 – 9:45
3	Toelichting programma, rollen, praktische afspraken door de hoofdfacilitatoren	10	9:45 - 9:55
4	Sessie 1: Klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Video, instructies, vragen, discussie, stemming	75	9:55 - 11:10
	Pauze	20	11:10 - 11:30
5	Sessie 2: Langetermijndoelen en urgentie Video, instructies, vragen, discussie, stemming	75	11:30 - 12:45
	Lunch	45	12:45 - 13:30
6	Sessie 3: Omgaan met de uitstoot van broeikasgassen Video, instructies, vragen, discussie, stemming	70	13:30 - 14:40
7	Fysieke break	15	14:40 - 14:55
8	Sessie 4: Economische aspecten van technologie en aanpassing Video, instructies, vragen, discussie, stemming	70	14:55 - 16:05
	Pauze	20	16:05 - 16:25
9	Sessie 5: Formulering van een aanbeveling in subgroep	60	16:25 - 17:25
10	Verkennen van elkaars aanbevelingen (markt)	30	17:25 - 17:55
11	Uitwisseling in subgroepen + stemmen over de aanbevelingen	20	17:55 - 18:15
12	Plechtige overhandiging rapport aan J. Peumans, voorzitter Vlaams Parlement		18.15

Bijlage 2 : lijst van deelnemende landen

AFRIKA:

Kameroen, Egypte, Ethiopië, Malawi, Mali, Mozambique, Zuid-Afrika, Oeganda

AZIE:

Bangladesh, China, India, Indonesië, Japan, de Malediven, Taipei (China), Vietnam

OCEANIE:

Australië

EUROPA:

Oostenrijk, België (Vlaanderen), Denemarken, Finland, Frankrijk, Duitsland, Italië, Nederland, Noorwegen, Rusland, Spanje, Zweden, Zwitserland, Verenigd Koninkrijk

NOORD-AMERIKA:

Canada, VSA

ZUID-AMERIKA:

Bolivia, Brazilië, Chili, Saint Lucia, Saint Vincent, Uruguay

Bijlage 3 : Contactpersonen en links:

Willy Weyns, projectleider wwviews

willy.weyns@vlaamsparlement.be , +32 (0)2 552 4052

Lieve Van Damme, communicatiemanager,

lieve.vandamme@vlaamsparlement.be , +32 (0)2 552 4049

Donaat Cosaert, projectleider energie & klimaat,

donaat.cosaert@vlaamsparlement.be , +32 (0)2 552 4054

Links voor informatie en resultaten van 26 september:

Burgerconventie / IST: www.samenlevingentechnologie.be

WWViews internationaal: www.wwviews.org

Instituut Samenleving en Technologie

Het Instituut Samenleving en Technologie is een autonome organisatie verbonden aan het Vlaams Parlement.

Als autonome instelling verbonden aan het Vlaams Parlement heeft het Instituut een eigen Raad van Bestuur. Die bestaat uit 16 leden . De helft daarvan zijn volksvertegenwoordigers uit alle fracties van het Vlaams Parlement (die ook de voorzitter leveren), de andere helft zijn deskundigen uit de Vlaamse wetenschappelijke, technologische, milieu- en sociaaleconomische wereld.

Het Instituut Samenleving en Technologie maakt de wisselwerking tussen samenleving, wetenschap en technologie zichtbaar door onafhankelijk onderzoek, publiek debat en glasheldere communicatie.

Het Instituut formuleert aanbevelingen aan de leden van het Vlaams Parlement en informeert doelgroepen en het publiek.

© 2009 door het Instituut Samenleving & Technologie (IST), Vlaams Parlement, 1011 Brussel

Deze studie, met de daarin vervatte resultaten, conclusies en aanbevelingen, is eigendom van het IST. Bij gebruik van gegevens en resultaten uit deze studie wordt een correcte bronvermelding gevraagd.